

Anonüümseks muudetud versioon

Tõlge

C-665/23 - 1

Kohtuasi C-665/23

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

9. november 2023

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Cour de cassation (kassatsioonikohus, Prantsusmaa)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

8. november 2023

Kassatsioonkaebuse esitaja:

IL

Vastustaja:

Veracash SAS

[...]

IL [...] cour d'appel de Paris' (Pariisi apellatsioonikohus, Prantsusmaa) 3. jaanuari 2022. aasta kohtuotsuse [...] peale, mis tehti tema ja kassatsioonimenetluse vastustaja Veracash'i [...] vahelises vaidluses.

Kassatsioonkaebuse esitaja põhjendab oma kassatsioonkaebust kahe väitega.

[...]

[märkus menetluse kohta]

Asjaolud ja menetlus

- 1 Vaidlustatud kohtuotsuse [...] kohaselt saatis äriühing Veracash, kus IL oli avanud kullakonto, 24. märtsil 2017 viimase aadressile uue väljavõtu- ja

maksekaardi. Väites, et ta ei olnud seda kaarti ei taotlenud ega kätte saanud ja et ta oli kannatanud kahju tema kontolt alates 30. märtsist kuni 17. maini 2017 toimunud igapäevaste väljamaksete tõttu, mida ta ei olnud autoriseerinud, esitas IL äriühingu Veracash vastu hagi summade tagasimaksmiseks ja kahju hüvitamiseks koos intressiga.

- 2 Tema hagi jäeti esimeses kohtuastmes ja apellatsiooniasemes rahuldamata eelkõige põhjusel, et ta ei saanud tugineda rahandus- ja finantsseadustiku (code monétaire et financier) artiklile L. 133-18, kuna ta ei olnud vaidlusalustest tehingutest Veracashile teatanud „liigse viivituse“ ja „viivitamata“.

Kohaldatavate tekstide meeldetuletus

- 3 Kohaldatavad tekstid on need, mis kehtisid vaidlusaluste väljamaksete tegemise ajal 30. märtsist kuni 17. maini 2017.

13. novembri 2007. aasta direktiiv 2007/64/EÜ

- 4 13. novembri 2007. aasta direktiiv 2007/64/EÜ makseteenuste kohta siseturul ning direktiivide 97/7/EÜ, 2002/65/EÜ, 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ muutmise ning direktiivi 97/5/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta sisaldab artiklit 56 „Makseteenuse kasutaja kohustused seoses makseviisidega“, milles on sätestatud:

„1. Makseteenuse kasutajal, kellel on õigus makseviisi kasutada, on järgmised kohustused:

- a) kasutab makseviisi kooskõlas makseviisi väljaandmise ja kasutamise tingimustega; ja
- b) teatab makseteenuse pakkujale või pakkuja määratud üksusele liigse viivituse, kui ta on saanud teadlikuks makseviisi kadumisest, varastamisest või väärkasutamisest või selle autoriseerimata kasutamisest.

2. Lõike 1 kohaldamiseks võtab makseteenuse kasutaja viivitamata pärast makseviisi saamist eelkõige kõik vajalikud meetmed tõendamisevahendi isikustatud turvaelementide turvaliseks hoidmiseks.“

- 5 Selle direktiivi artikli 58 „Autoriseerimata või vääras maksetehingust teatamine“ kohaselt:

„Makseteenuse kasutajal on õigus nõuda makseteenuse pakkujalt vigade kõrvaldamist üksnes juhul, kui ta pärast nõude esitamise aluseks olevast autoriseerimata või vääras teatamisest, sealhulgas artikli 75 kohastest maksetehingutest teadlikuks saamist teatab sellest oma makseteenuse pakkujale liigse viivituse ning hiljemalt 13 kuu jooksul pärast debiteerimise kuupäeva, välja arvatud juhul, kui makseteenuse pakkuja ei esitanud teavet selle

maksetehingu kohta või ei teinud seda teavet kättesaadavaks kooskõlas III jaotisega.“

- 6 Sama direktiivi artiklis 60 „Makseteenuse pakkuja vastutus autoriseerimata maksetehingute korral“ on sätestatud:

„1. Ilma et see piiraks artikli 58 kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et makseteenuse pakkuja maksab autoriseerimata maksetehingu puhul maksjale viivitamata tagasi autoriseerimata maksetehingu summa ning, kui see on kohaldatav, taastab debiteeritud maksekontol olukorra, mis oleks olnud, kui autoriseerimata maksetehing ei oleks toimunud.

2. Täiendava rahalise hüvitamise võib määrata vastavalt õigusaktidele, mida kohaldatakse lepingu suhtes, mis on sõlmitud maksja ja tema makseteenuse pakkuja vahel.“

- 7 Selle direktiivi artikli 61 „Maksja vastutus autoriseerimata maksetehingu korral“ kohaselt:

„1. Erandina artiklist 60 kannab maksja kuni 150 euro ulatuses autoriseerimata maksetehingutega seotud kahjusid, mis on tekkinud seoses kaotatud või varastatud makseviisi kasutamisega või seoses maksja isikustatud turvaelementide avalikuks muutumisest põhjustatud makseviisi väärkasutamisega.

2. Maksja kannab kõik autoriseerimata tehingutega seotud kahjud, kui need on tekkinud tema pettuse teel tegutsemise või tema ettekatsetud või raske hooletuse tõttu ühe või mitme artiklist 56 tuleneva kohustuse mittetäitmise tulemusel. Sellistel juhtudel ei kohaldata käesoleva artikli lõikes 1 osutatud maksimaalset summat.

3. Kui maksja ei ole tegutsenud pettuse teel ega ettekatsetult mitte täitnud artiklist 56 tulenevaid kohustusi, võivad liikmesriigid vähendada käesoleva artikli lõigetes 1 ja 2 sätestatud vastutust, võttes eelkõige arvesse makseviisi isikustatud turvaelementide laadi ning selle kaotamise, varastamise või väärkasutamise asjaolusid.

4. Maksja ei kannu mingeid finantstagajärgi, mis tulenevad kaotatud, varastatud või väärkasutatud makseviisi kasutamisest pärast seda, kui ta on kooskõlas artikli 56 lõike 1 punktiga b teavitanud oma makseteenuse pakkujat, välja arvatud juhul, kui maksja on tegutsenud pettuse teel.

5. Kui makseteenuse pakkuja ei taga igal ajal asjakohaste vahendite olemasolu kaotatud, varastatud või väärkasutatud makseviisist teatamiseks, nagu on nõutud artikli 57 lõike 1 punkti c alusel, ei ole maksja vastutav selle makseviisi kasutamisest tulenevate finantstagajärgede eest, välja arvatud juhul, kui maksja on tegutsenud pettuse teel.“

Liikmesriigi õigus

8 Direktiiv 2007/64/EÜ võeti liikmesriigi õigusesse üle 15. juuli 2009. aasta määrusega nr 2009-866 makseteenuste osutamise ja makseasutuste asutamise tingimuste kohta (ordonnance n° 2009-866 du 15 juillet 2009 relative aux conditions régissant la fourniture de services de paiement et portant création des établissements de paiement), millega muu hulgas loodi rahandus- ja finantsseadustiku artiklid L. 133-17, L. 133-18, L. 133-19 ja L. 133-24, millega võeti üle direktiivi artiklid 56, 58, 60 ja 61.

9 Rahandus- ja finantsseadustiku artikli L.133-17 kohaselt sellest määrusest tulenevas redaktsioonis „[m]akseteenuse kasutaja teatab makseinstrumendi blokeerimiseks makseteenuse pakkujale või pakkuja määratud üksusele liigse viivituse, kui ta on saanud teadlikuks makseinstrumendi või sellega seotud andmete kadumisest, varastamisest või väärkasutamisest või autoriseerimata kasutamisest.“

10 Sama seadustiku artikli L. 133-18 järgi:

„Makseteenuse pakkuja maksab autoriseerimata maksetehingu puhul, millest kasutaja on artiklis L.133-24 sätestatud tingimustel teatanud, maksjale viivitamata tagasi autoriseerimata maksetehingu summa ning, kui see on asjakohane, taastab debiteeritud maksekontol olukorra, mis oleks olnud, kui autoriseerimata maksetehing ei oleks toimunud.

Maksja ja tema makseteenuse pakkuja võivad lepingus kokku leppida täiendavas hüvitises.“

11 Sama seadustiku artiklis L. 133-19 on sätestatud:

„I. – Makseinstrumendi kaotamisest või vargusest tuleneva autoriseerimata maksetehingu korral kannab maksja enne artiklis L.133-17 sätestatud teabe esitamist kõnealuse maksevahendi kasutamisest põhjustatud kahjusid kuni 150 euro ulatuses.

Maksja ei vastuta siiski autoriseerimata maksetehingu puhul, mis on tehtud ilma isikustatud turvaelementi kasutamata.

II. – Maksja ei vastuta, kui autoriseerimata maksetehing tehti makseinstrumendi või sellega seotud andmete väärkasutamise teel ilma maksja teadmata.

Samuti ei vastuta ta makseinstrumendi võltsimise korral, kui maksja makseinstrument oli autoriseerimata maksetehingu ajal tema valduses.

III. – Maksja ei kanna mingeid finantstagajärgi, kui makseteenuse pakkuja ei paku asjakohaseid vahendeid artiklis L.133-17 sätestatud makseinstrumendi blokeerimiseks vajaliku teabe esitamiseks, välja arvatud juhul, kui maksja on tegutsenud pettuse teel.

IV. – Maksja kannab kõik autoriseerimata tehingutega seotud kahjud, kui need on tekkinud tema pettuse teel tegutsemise või tahtlikult või raske hooletuse tõttu artiklitest L. 133-16 ja L. 133-17 tulenevate kohustuste mittetäitmise tulemusel.“

12 Viimaks on nimetatud seadustiku artiklis L. 133-24 sätestatud:

„Makseteenuse kasutaja teavitab oma makseteenuse pakkujat liigse viivitusest ning hiljemalt 13 kuu jooksul pärast debiteerimise kuupäeva autoriseerimata või vääralt täidetud maksetehingust, vastasel juhul see õigus lõpeb, välja arvatud kui makseteenuse pakkuja ei esitanud teavet selle makstehingu kohta või ei teinud seda teavet kättesaadavaks kooskõlas III osa 1. jao IV peatükiga.

Pooled võivad otsustada käesoleva artikli sätetest kõrvale kalduda, välja arvatud juhul, kui kasutaja on füüsiline isik, kes tegutseb mittekutselisel eesmärgil.“

Kassatsioonkaebuse väidete hindamine

Teise väite esimene osa

Väite sisu

13 IL heidab kohtuotsusele ette, et selles ei kohustatud Veracashi tagastama talle 794,513 grammi kulda või selle puudumisel maksma talle selle väärtuse eurodes ning et kohtuotsuses jäeti rahuldamata kõik tema muud nõuded, kuna „makseteenuse kasutaja teavitab oma makseteenuse pakkujat liigse viivitusest ning hiljemalt 13 kuu jooksul pärast debiteerimise kuupäeva autoriseerimata või vääralt täidetud maksetehingust, vastasel juhul see õigus lõpeb, välja arvatud kui makseteenuse pakkuja ei esitanud teavet selle makstehingu kohta või ei teinud seda teavet kättesaadavaks [...]; kuna käesoleval juhul leidis cour d'appel (apellatsioonikohus), et IL ei saanud tugineda rahandus- ja finantsseadustiku artiklile L. 133-18, sest makseteenuse kasutaja peab teavitama makseteenuse pakkujat autoriseerimata maksetehingust „liigse viivitusest“ ja „viivitamata“, ning et IL ei olnud tõendanud, et ta oli selle kohustuse täitnud, sest ta oli saatnud Veracashile vaidlustusvormi 23. mail 2017 ehk peaaegu kaks kuud pärast esimest vaidlustatud väljamakset, samas kui pangakaardi kasutajal on selle teate esitamiseks aega 13 kuud pärast debiteerimise kuupäeva; kuna oma otsusega rikkus cour d'appel (apellatsioonikohus) rahandus- ja finantsseadustiku artiklit L. 133-24 enne 9. augusti 2017. aasta määrust nr 2017-1252 kehtinud redaktsioonis.“

Kohtu vastus

Väite vastuvõetavus

14 [...].

- 15 [...].
- 16 Väide on [...] vastuvõetav.

Väite põhjendus

- 17 Vaidluse lahendus sõltub sellest, kas makseteenuse pakkuja võib keelduda autoriseerimata tehingu summa tagasimaksmisest, kui maksja on sellest tehingust küll teatanud 13 kuu jooksul pärast debiteerimise kuupäeva, kuid on sellega viivitanud, ilma et see viivitus oleks olnud tahtlik või tema raske hooletuse tulemus.
- 18 Kassatsioonkaebuse esitaja [IL] väidab peamiselt, et makseteenuse kasutajal on teate esitamiseks aega 13 kuud pärast debiteerimise kuupäeva.
- 19 Vastustaja Veracash vastab, et kui seadusandja on rahandus- ja finantsseadustiku artiklis L. 133-24 ette näinud, et kasutaja teataks autoriseerimata tehingust ilma viivitusega, kehtestades samal ajal 13 kuu pikkuse tähtaaja, siis sellepärast, et ta tahtis kehtestada kaks tähtaega ja et 13 kuu pikkune tähtaeg on lõpptähtaeg. Ta lisab, et arvestades kaalul olevat on selle sätte loogika nõuda, et teenuse kasutaja reageeriks kõrvalekaldest teada saades viivitamatult, teatades sellest oma teenusepakkujale.
- 20 Vaidluste suhtes kohaldatavaid rahandus- ja finantsseadustiku sätteid tuleb tõlgendada kooskõlas direktiivi 2007/64/EÜ artiklitega, mis on nendega üle võetud.
- 21 Cour de cassation (kassatsioonikohus) märgib, et direktiivi 2007/64/EÜ artikli 58 sõnasõnaline tõlgendamine võib, nagu leidis cour d'appel (apellatsioonikohus), viia järeldusele, et makseteenuse pakkujal on õigus keelduda autoriseerimata maksetehingu summa tagasimaksmisest üksnes seetõttu, et makseteenuse kasutaja hilines sellest talle teatamisega, isegi kui ta on sellest teatanud 13 kuu jooksul. Ta märgib, et sellist tõlgendust toetab põhjendus 31 nimetatud direktiivis, milles on ühelt poolt sätestatud, et „[m]akseteenuse kasutajal on õigus nõuda makseteenuse pakkujalt vigade kõrvaldamist üksnes juhul, kui ta pärast nõude esitamise aluseks olevast autoriseerimata või vääralt täidetud maksetehingust [...] teadlikuks saamist teatab sellest oma makseteenuse pakkujale liigse viivitusega“, ning teiselt poolt, et „[a]utoriseerimata või väära maksetehingu riskide ja tagajärgede vähendamiseks peaks makseteenuse kasutaja teatama makseteenuse pakkujale nii kiiresti kui võimalik väidetavalt autoriseerimata või väärast maksetehingust [...]. Kui makseteenuse kasutaja peab teavitamise tähtpäevast kinni, peaks tal olema võimalik neid nõudeid esitada siseriikliku õiguse kohase aegumistähtaja jooksul.“
- 22 Sellist tõlgendust näib siiski olevat raske ühitada direktiivi 2007/64/EÜ artikli 61 lõikega 2, milles on sätestatud, et maksja kannab kõik autoriseerimata tehingutega seotud kahjud ehk teisisõnu jääb ilma õigusest nõuda tagasimaksmist üksnes siis, kui muu hulgas need on tekkinud tema etteavatsetud või raske hooletuse tõttu ühe või mitme sama direktiivi artiklist 56 tuleneva kohustuse mittetäitmise

tulemusel, mille hulgas on kohustus teatada oma makseteenuse pakkujale liigse viivitusega makseinstrumendi kadumisest, varastamisest või väärkasutamisest või selle autoriseerimata kasutamisest. Kui maksja makseteenuse pakkuja ei ole igal juhul kohustatud maksjale hüvitama sellise autoriseerimata maksetehingu summat, millest maksja on talle hilinenult teatanud, muutub ebaoluliseks see, kas hilinemine oli ette kavetatud või raske hooletuse tulemus.

- 23 Direktiivi 2007/64/EÜ artiklit 58 tõlgendades otsustas Euroopa Liidu Kohus oma 2. septembri 2021. aasta kohtuotsuses CRCAM (C-337/20, punkt 36), et „kasutaja, kes ei ole oma makseteenuse pakkujale autoriseerimata tehingust 13 kuu jooksul alates debiteerimisest teatanud, ei saa tugineda selle teenuse pakkuja vastutusele – muu hulgas ka üldisel alusel – ning seega ei saa ta nõuda selle autoriseerimata maksetehingu tagasimaksmist“, kuid ta ei ole otsustanud, millised on tagajärjed, kui maksja ei täida kohustust teatada liigse viivitusega oma makseteenuse pakkujale, et ta on avastanud autoriseerimata maksetehingu.
- 24 Isegi kui cour de cassation (kassatsioonikohus) näeb mõtet julgustada maksjat olema hoolas oma makseteenuse pakkuja teavitamisel, tundub talle direktiivi 2007/64/EÜ artikli 61 lõiget 2 arvesse võttes, et liidu seadusandja ei tahtnud karistada mis tahes asjaoludest sõltumata viivituse eest, võttes maksjalt täielikult ära õiguse tagasimaksmisele. Ta kaldub seda direktiivi tõlgendama nii, et välja arvatud juhul, kui maksja on tegutsenud pettuse teel või teatanud pärast 13kuulise tähtaja möödumist, ei mõjuta asjaolu, et maksja viivitab makseinstrumendi kadumisest, varastamisest või väärkasutamisest või selle autoriseerimata kasutamisest oma makseteenuse pakkujale teatamisega, tema õigust selliste autoriseerimata tehingute põhjustatud kahjude tagasimaksmisele, mida ei oleks saanud vältida liigse viivitusega teatamisega, ning et maksja peaks kaotama õiguse ainult selliste autoriseerimata tehingute põhjustatud kahjude tagasimaksmisele, mida oleks saanud vältida liigse viivitusega teatamisega, tingimusel et teatamisega viivitamine oli tahtlik või tulenes tema raskest hooletusest.
- 25 Kuna aga direktiivi 2007/64/EÜ artiklite 56, 58, 60 ja 61 täpne tõlgendus ei ole ilmselge, tuleb menetlus peatada ja esitada Euroopa Kohtule käesoleva kohtuotsuse resolutiivosas sisalduvad eelotsuse küsimused.

ESITATUD PÕHJENDUSTEST LÄHTUDES, kohus:

Võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 267;

ESITAB Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

1. Kas 13. novembri 2007. aasta direktiivi 2007/64/EÜ makseteenuste kohta siseturul ning direktiivide 97/7/EÜ, 2002/65/EÜ, 2005/60/EÜ ja 2006/48/EÜ muutmise ning direktiivi 97/5/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta artikleid 56, 58, 60 ja 61 tuleb tõlgendada nii, et maksja kaotab õiguse autoriseerimata maksetehingu summa tagasimaksmisele, kui ta viivitas autoriseerimata

maksetehingust oma makseteenuse pakkujale teatamisega, kuigi ta tegi seda 13 kuu jooksul pärast debiteerimise kuupäeva?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas maksja õiguse tagasimaksmisele kaotamine sõltub sellest, kas teatamise hilinemine oli tahtlik või tulenes maksja raskest hooletusest?

3. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas maksja kaotab õiguse kõikide autoriseerimata tehingute tagasimaksmisele või ainult nende tagasimaksmisele, mida oleks saanud vältida, kui teatamine ei oleks hilineud?

[...]

TÖÖDOKUMENT